

prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Centru, (Jud: V. Cupcea)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: A. Minciuna, V. Sîrbu, V. Mihaila)

ÎNCHEIERE

16 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” împotriva Consiliului orașănesc Orhei, Guvernului Republicii Moldova, intervenient accesoriu Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” cu privire la obligarea delimitării hotarelor terenului proprietate publică

împotriva deciziei din 3 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și s-a menținut hotărârea din 1 februarie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Central,

c o n s t a ț ă :

La 6 aprilie 2012, Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului orașănesc Orhei cu privire la contestarea actului administrativ.

La 30 aprilie 2013, Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” au depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei orașului Orhei și Oficiului Cadastral Teritorial Orhei cu privire la formarea bunului imobil.

În motivarea acțiunii, reclamantii au indicat că, conform Legii nr.459 din 22 ianuarie 1991 cu privire la proprietate, clădirea autogării Orhei cu suprafața de 306,6 m.² este proprietatea Statului Republica Moldova. Această clădire a fost înregistrată la 20 octombrie 2003 în Registrul bunurilor imobile cu nr. cadastral xxxxx.

Reclamantii au menționat că conform legii enunțate, clădirea depozitului cu suprafața de 122,8 m.², pe care Auto-Gara Orhei o utilizează în procesul activității este proprietatea Statului și a fost înregistrată cu nr. cadastral xxxxx.

Totodată reclamantii au notat că, conform Legii nr. 981 din 11 mai 2000 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor, terenul funciar cu suprafața de

1,3072 ha a fost înregistrat la 20 octombrie 2003 ca proprietatea Statului Republica Moldova cu nr. cadastral xxxxx.

În acest sens, reclamantii au accentuat că, la momentul înregistrării acestor obiecte și anume la 20 octombrie 2003, pe terenul cu suprafața de 1,3072 ha a fost construit și dat în exploatare magazinul care aparține lui Anatolii Chișenco.

Astfel reclamantii au relatat că acest magazin a fost construit în anul 2001-2002, în baza acordului Ministerului Transportului nr.02-01-07/659 din 3 octombrie 2011, potrivit căruia lui Anatolii Chișenco i-a fost acordat dreptul să construiască magazin comercial.

Conform certificatului de urbanism nr.147 din 1 august 2002, autorizației de construcție nr.68 din 5 august 2002 a fost construit magazinul comercial, iar în baza procesului - verbal nr.21 din 12 mai 2003 acest magazin a fost dat în exploatare.

La 15 mai 2003, magazinul comercial a fost înregistrat ca proprietatea a lui Anatolii Chișenco și Daria Chișenco cu nr. cadastral xxxxx, amplasat pe terenul funciar cu suprafața de 26,5 m.².

Reclamantii au menționat că, conform certificatului din Registrul bunurilor imobile, depozitul cu nr. cadastral xxxxx și clădirea cu nr. xxxxxse află în gestiunea economică a Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”.

Conform deciziei Consiliului orașenesc Orhei nr.2.12.2 din 3 martie 2012, a fost decisă delimitarea terenului cu nr. cadastral xxxxx și a fost aprobate hotarele terenului care se află în proprietatea statului.

La 24 august 2012, Anatolii Chișenco a depus cerere în adresa Primăriei orașului Orhei, prin care a solicitat procurarea terenului pe care este amplasat magazinul comercial, iar prin răspunsul nr.03-7-957 din 12 septembrie 2012 Primăria orașului Orhei a refuzat, invocând drept motiv examinarea în Judecătoria Orhei a litigiului intentat la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” privind delimitarea terenului.

Reclamantii au susținut că s-au adresat cu cerere privind delimitarea terenului pentru a concretiza proprietarul terenului pe care este amplasat magazinul comercial ce aparține cu drept de proprietate lui Anatolii Chișenco și Daria Chișenco și pentru a planifica relațiile funciare în viitor.

Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” au indicat că conform art. 11 din Legea nr. 91 din 4 mai 2007, privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor, guvernul, autoritățile administrației publice locale vor aproba listele terenurilor din domeniul public și ale celor din domeniul privat.

Reclamantii au menționat că coproprietarii ai terenului sunt Statul și autoritățile administrației publice locale fără indicarea cotelor – părți.

Astfel reclamantii au indicat că această situație creează neclaritate în folosința terenului. Conform deciziei nr.2.12.2 din 3 martie 2012 a Consiliului orașenesc Orhei a fost decisă delimitarea și coordonarea suprafeței de 0,6835 ha și hotarele terenului aferent clădirilor în care își desfășoară activitatea Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto”, ca proprietate a statului.

Totodată reclamantii au menționat că ei au interes ca această delimitare să fie efectuată cât mai urgent și să fie înregistrată în Registrul bunurilor imobile, deoarece ei doresc să cumpere terenul cu suprafața de 26,5m.², pe care este amplasat magazinul.

Reclamanții au solicitat corectarea înscrisului din Registrul bunurilor imobile nr. xxxxx, la pct.2.1 în ceea ce ține de numele proprietarului cu indicarea în calitate de proprietar, organul de administrație locală, iar în calitate de temei Legea nr.252-XVI din 21 octombrie 2005 și obligarea Organului Cadastral Teritorial Orhei să formeze obiectul imobil - terenul funciar (6401307061) conform Legii nr.91 din 5 aprilie 2007 în baza actului de delimitare a hotarelor terenului funciar, aprobat prin decizia nr.2.13.2 din 3 martie 2012 a Consiliului orășenesc Orhei.

Prin încheierea din 2 iulie 2013 a Judecătorei Orhei, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de, Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” împotriva Consiliului orășenesc Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și cererea de chemare în judecată depusă de către Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” împotriva Primăriei orașului Orhei și Oficiului Cadastral Teritorial Orhei cu privire la formarea bunului imobil, au fost conexe pentru a fi examinate într-un singur proces (f.d. 36, vol. I).

La 15 iulie 2017, Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” au depus cerere de concretizare a cerințelor împotriva Consiliului orășenesc Orhei, Guvernului Republicii Moldova, prin care au solicitat radierea înregistrării dreptului de proprietate al Republicii Moldova asupra terenului funciar nr. cadastral xxxxx în subcapitolul II înscris 2.1 în Registrul bunurilor imobile (f.d. 149, vol. I).

Prin încheierea din 23 decembrie 2016 a Judecătorei Orhei a fost dispusă disjungarea într-un proces aparte a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de, Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” împotriva Consiliului orășenesc Orhei cu privire la contestarea actului administrativ și cererea de chemare în judecată depusă de către Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” împotriva Primăriei orașului Orhei și Oficiului Cadastral Teritorial Orhei cu privire la formarea bunului imobil (f.d. 37, vol. I).

La 17 ianuarie 2018, Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” au depus cerere de concretizare a cerințelor împotriva Consiliului orășenesc Orhei, Guvernului Republicii Moldova, intervenient accesoriu Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto”, solicitând obligarea pârâților de a delimita hotarele terenului proprietate publică din str. M. Sadoveanu 50, mun. Orhei în conformitate cu decizia Consiliului orășenesc Orhei nr. 2.13.2 din 3 februarie 2012, fără a aplica deciziile Consiliului orășenesc Orhei nr. 3.41, nr.3.42 din 11 mai 2015 și nr.9.25 din 9 decembrie 2006 (f.d.207-208, vol. I).

Prin hotărârea din 1 februarie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Central, s-a respins acțiunea depusă de Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” ca fiind neîntemeiată (f.d. 222, 229-231, vol. I).

Prin decizia din 3 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și s-a menținut hotărârea din 1 februarie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Central (f.d. 78-88, vol. II).

La 12 noiembrie 2018, Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” au depus recurs împotriva deciziei din 3 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare în instanță de apel.

Recurenții Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria”, în motivarea recursului, au indicat că instanța de apel la adoptarea deciziei contestate a aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Recurenții au menționat că disjungerea cauzelor civile a fost efectuată cu încălcarea normelor dreptului procesual, întrucât nu au fost efectuate copii la procesele-verbale ale ședințelor de judecată, care au avut loc până la procesul de disjungere. În acest context, recurenții au indicat că procesele-verbale a ședințelor de judecată din 2012-2013 nu au fost semnate, procesul-verbal din 23 octombrie 2013 nu este complet și nu a fost semnat de judecător, totodată lipsesc procesele-verbale ale ședințelor de judecată și actele procesuale din perioada 15 iulie 2014-31 martie 2017.

Anatolii Chișenco și Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” au afirmat că nu corespunde realității constatarea instanței de apel că, terenul pe care este amplasat magazinul este proprietatea statului, deoarece conform certificatului de urbanism nr. 147 din 1 august 2002, s-a stabilit că terenul enunțat constituie proprietate a administrației publice locale.

De asemenea recurenții au indicat că nu corespunde realității faptul că magazinul comercial este o construcție provizoriu, deoarece aceasta a fost înregistrată în Registrul bunurilor imobile.

La 12 decembrie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Consiliului orășnesc Orhei, Guvernului Republicii Moldova și Întreprinderii de Stat „Gărilor și Stațiile Auto”, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Consiliul orășnesc Orhei, Guvernul Republicii Moldova și Întreprinderea de Stat „Gărilor și Stațiile Auto” nu au înaintat referință la cererea de recurs depusă de Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatolii Chișenco, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatolii Chișenco, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată în termen recursul declarat de Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatolii Chișenco la 28 noiembrie 2018, împotriva deciziei din 3 octombrie 2018.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiasvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (a se vedea, *de exemplu*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatoliei Chișenco este formulată în baza art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurenților întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestora, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului lor de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurenții au reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), ibidem, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, ibidem, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurenții Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatolii Chișenco au formulat prezenta cerere după ce au avut posibilitatea de a fi audiați de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatolii Chișenco nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Chișenco Daria” și Anatolii Chișenco se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan